

Recensie: Rutherford and Son ★★*1/2

National Theatre Londen
dinsdag 28 mei 2019

foto © Johan Persson

Recensie:

Wanneer een collega-journaliste zit te knikkebollen naast je tijdens de press night van Rutherford and Son dan weet je dat de voorstelling in the National Theatre niet al te best is. Nochtans start die veelbelovend. Het regent immers op de scène, er is een echte open haard, Anjana Vasan â€“ met stip dé ontdekking van de avond naast gevestigde waarde Roger Allam die Javert speelde in de originele Londense bezetting van Les Misérables in 1985 en na tien jaar afwezigheid opnieuw te zien is in het NT â€“ heeft een echt kindje vast dat ze wiegt, en we horen enkele vrouwen (Sarah Dacey, Roshi Nasehi, Osnat Schmool en Elizabeth Swain) a capella meerstemmig traditionals zingen die muzikaal in dezelfde lijn liggen als Hadestown. Het stuk begint wanneer het decor heel dicht naar voor schuift alsof regisseuse Polly Findlay letterlijk de vierde wand wou doorbreken. Maar dat effect is al snel uitgewerkt. De knappe vorm waar Lizzie Clachan voor tekende (decor en kledij) en het puike werk dat bewegingsregisseuse Polly Bennett verrichtte met de acteurs en actrices qua houding en beweging kan twee uur en drie kwartier (inclusief pauze van 20 minuten) echter niet maskeren dat de voorstelling inhoudelijk sleept. Het tempo en de spanningsboog zitten gewoon niet lekker. Als dan op het einde voor ocharme een paar minuten het decor 180 graden draait voor een eindscène met Vasan voelt dat vooral als too little too late aan en is het een regiekeuze die qua kostprijs totaal niet in verhouding staat met het beoogde mini effect.

John Rutherford gedraagt zich als een echte patriarch in het familiebedrijf, een glasblazerij in een noordelijke industriestad. Met een ijzeren hand regeert ie over zijn familie en bedrijf. Maar met die laatste gaat het niet al te best: al verschillende jaren gaan de zaken niet goed. John Jr. (Sam Troughton) heeft een recept bedacht met een metaal zodat de productiekosten naar beneden kunnen. Maar hij wil dat niet geven aan zijn vader. Liever geeft ie dat aan de best biedende partij zodat ie op die manier, net zoals zijn vader die een kapitalist is, niet alleen naam en faam kan maken, maar meteen ook een fortuin opstrijken. Hij is samen met Mary (Anjana Vasan) die pas bevallen is van Tony, hun eerste kind, om financiële redenen terug in het ouderlijk huis getrokken. Verder leven Johns zus Ann (Barbara Marten) en zijn twee andere kinderen Janet (Justine Mitchell) en Richard (Harry Hepple) er.

Janet valt in ongenade bij haar vader wanneer ze er een stiekeme relatie op nahoudt met Martin (Joe Armstrong). Mary's aanwezigheid valt hem nauwelijks op. Ze is altijd stil, zit vroom, zit met rechte rug op een houten bank, de handen gevouwen op haar jurk net als Ann en Janet. Richard wil uit het huis trekken en het familiebedrijf verlaten. Zijn keuze laat zijn vader koud. John draagt Martin op het recept van John Jr. te stelen. Het is de enige optie om het bedrijf te redden, weet ie. Martin doet het, maar wordt ontslagen door John. Hij biecht de diefstal van John Jr.'s recept bij hem op. Die vindt het gerechtvaardigd om al het geld dat zijn vader in kas heeft in ruil daarvoor te stelen en een nieuw leven in het buitenland te beginnen. Tony en Mary laat ie achter. Zij zullen hem pas nareizen wanneer hij een deftige job heeft en hen een deftige toekomst kan bieden. Met alle drie de kinderen die weggetrokken zijn, stelt Mary een businessdeal voor. Als John haar en haar zoontje kost en inwoon bezorgt, en zij 10 jaar alleen voor haar kind mag zorgen zonder dat hij tussenkomt of bevelen geeft, zal zij Tony na tien jaar aan hem overhandigen zodat John zijn kleinkind kan opleiden tot zijn opvolger. John heeft eigenlijk geen keuze als hij het

bedrijf in de familie wil houden. Â

Githa Sowerby schreef Rutherford and Son in 1912 en is geïnspireerd op haar eigen ervaring. Ze groeide namelijk zelf op in een familiebedrijf in Gateshead in een tijd dat er maar zelden naar vrouwen geluisterd werd vermits het patriërchaat alomtegenwoordig was in de Britse (en bij uitbreiding Westerse) samenleving. Rutherford and Son gaat over klasse, gender en generatieverschillen. Maar net daar wringt het qua uitwerking wat ons betreft. Alle vrouwen â€ Ann, Janet en Mary â€ zijn in het eerste bedrijf bevreesd voor John Rutherford.

Wanneer Roger Allam voor het eerst op de bühne verschijnt kantelt de sfeer dan ook. Plots gaan de drie actrices over in hun dienende rol, waaronder zijn schoenen losmaken, de brieven aanreiken, een belediging links en rechts incasseren, zwijgen, enz. Hoewel er geen tijdsprong gemaakt wordt tussen het eerste en het tweede bedrijf, zien we plots de vrouwen (zoals Janet) hem wél van antwoord dienen terwijl hij Janet net voor de pauze nog met een 'Waarom zei je geen goeiedag tegen Martin? Je kon wel wat beschaafder zijn!' â€ onwetend als ie op dat moment was, wat humoristisch werkt â€ nog stevig op haar plaats zette. Nergens is daar een logische verklaring voor te vinden, laat staan dat we de vrouwelijke personages in die richting een boog zien maken. Alleen in het geval van Mary is dat een logische, maar daarom niet minder verrassende keuze. De omstandigheden maken het haar namelijk mogelijk om haar boog te maken als moeder van de enige overgebleven potentiële toekomstige eigenaar van het familiebedrijf. Daarnaast merken we continuïteitsfouten. Het echte kindje bij de start van de voorstelling wordt na verloop van tijd ingeruild voor een pop. Ofwel doe je het ene, ofwel het andere, maar blijf aub consequent in een regie. Wanneer Mrs. Henderson (Sally Rogers) het huis verlaat midden in de nacht doet ze dat met enkele kledingstukken op haar arm die ze net heeft uitgedaan. Niet veel later komen we te weten dat het buiten zwaar vriest. Ook hier klopt dus het een en ander niet en merken we inconsequente zaken.

Conclusie: Rutherford and Son is traag, rammelt inhoudelijk links en rechts en moet het vooral van de uitstekende tandem Roger Allam- Anjana Vasan hebben.

< Bert Hertogs >